

DZIEJE

NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

2-2014

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XLVI
2014
2**



WARSZAWA 2014

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszczyka,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
(Umowa nr 548/P–DUNdem/2013)

KOMITET REDAKCYJNY

Idesbald Goddeeris, Krzysztof Kawalec, Marek Kornat, Piotr Madajczyk,
Wojciech Materski, Jan Molenda, Władimir Niewieżyn, Andrzej Nowak, Wojciech Rojek,
Dušan Šeges, Andrzej Suchcitz, Ryszard Sudziński, Włodzimierz Suleja,
Małgorzata Willaume, Michihiro Yasui, Elżbieta Znamierowska–Rakk

REDAKCJA

Andrzej Chojnowski, Małgorzata Gmurczyk–Wrońska (sekretarz),
Marek K. Kamiński, Andrzej Koryn, Rafał Stobiecki, Jacek Tebinka,
Tadeusz Wolsza (redaktor naczelny)

REDAKTOR WYDAWNICZY

Jerzy Lewiński

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska–Chojnowska

Czasopismo recenzowane

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00–272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 22 831–02–61

ISSN 0419–8824

© Instytut Historii PAN & Wydawnictwo DiG, 2013



Wydawnictwo DiG Sp.j.
PL 01–987 Warszawa, ul. Dankowicka 16 c lok. 2
tel./fax (+4822) 839–08–38
e–mail: biuro@dig.pl <http://www.dig.pl>

Druk cyfrowy: FABRYKA DRUKU w Warszawie

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

| | |
|---|-----|
| Andrzej Tamborski — <i>Powstanie, organizacja i zakres działania Dyrekcji Cel w Poznaniu w latach 1918–1939</i> | 3 |
| Marek Kazimierz Kamiński — <i>Beneš na przeszkodzie porozumienia z Polską w latach trzydziestych dwudziestego wieku</i> | 15 |
| Bohdan Piętka — <i>Więźniowie z różowym trójkątem w KL Auschwitz</i> | 25 |
| Jolanta Mysiakowska–Muszyńska — <i>Sowietyzacja Polski i Europy Środkowo–Wschodniej w myśli politycznej Władysława Studnickiego (1945–1953)</i> | 55 |
| Paweł Sękowski — <i>Francja wobec polskich uchodźców wojennych i dipisów w pierwszych latach po drugiej wojnie światowej</i> | 71 |
| Maciej Tymiński — <i>Zakładowi aktywiści. Działalność komitetów fabrycznych PZPR w Warszawie (1950–1955)</i> | 85 |
| Tomasz Leszkowicz — <i>Ostatnia ofensywa na froncie historycznym? Polityka pamięci historycznej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w latach 1981–1986</i> | 103 |
| Aleksandra Iwanow — <i>Sprawa Fragmentów... Binjamina Wilkomirskiego</i> | 121 |

AUTOREFERATY

| | |
|--|-----|
| Mariola Kondracka — <i>Posłanki i senatorki II Rzeczypospolitej. Nowe obszary publicznej działalności kobiet</i> | 145 |
|--|-----|

MATERIAŁY

| | |
|--|-----|
| <i>Dzieciństwo w 1939 r. — czyli zbrodnia niemiecka w piaskowni Brudzawki</i> — Tomasz Ceran | 151 |
|--|-----|

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

| | |
|--|-----|
| Krzysztof Jasiewicz — <i>Od Wielkiej Czystki przez Katyń do Oblawy Augustowskiej. Rzec o kształtowaniu się elity państwowych zabójców w ZSRS</i> | 163 |
| Tadeusz Wolsza — <i>Polska emigracja o zbrodni katyńskiej 1940 r.</i> | 173 |
| Jacek Chrobaczyński — <i>Żyję. Wybór odpowiedzi na ankietę ks. prof. Konstantego Michalskiego z 1945 r., skierowaną do byłych więźniów politycznych z czasów okupacji niemieckiej.</i> | 179 |

| | |
|--|-----|
| Natalia Jarska — <i>Nowohucka rewolucja społeczna. O książce Katherine Lebow Unfinished Utopia. Nowa Huta, Stalinism, and Polish Society</i> | 187 |
|--|-----|

* * *

| | |
|--|-----|
| Alina Cała, <i>Żyd — wróg odwieczny? Antysemityzm w Polsce i jego źródła</i> — Piotr Madajczyk | 191 |
| Janusz Mierzwa, <i>Starostowie Polski międzywojennej. Portret zbiorowy</i> — Przemysław Olstowski | 198 |
| Mariusz Wołos, <i>O Piłsudskim, Dmowskim i zamachu majowym. Dyplomacja sowiecka wobec Polski w okresie kryzysu politycznego 1925–1926</i> — Marek Sioma; Henryk Bartoszewicz | 207 |
| Jarosław Tomasiewicz, <i>Rewolucja narodowa. Nacjonalistyczne koncepcje rewolucji społecznej w Drugiej Rzeczypospolitej</i> — Patryk Tomaszewski..... | 223 |
| <i>Prawda historyczna a prawda polityczna w badaniach naukowych. Ludobójstwo na Kresach południowo-wschodniej Polski w latach 1939–1946</i> , red. B. Paż — Zygmunt Zieliński..... | 227 |
| Janusz Zuziak, <i>Wojsko Polskie we Francji 1939–1940. Organizacja i działania bojowe</i> — Tadeusz Kondracki | 230 |
| <i>SSSR i Litwa w годы второй мировой войны, t. II: Litwa w polityce SSSR i w międzynarodowych relacjach (awgust 1940–sierpień 1945 gg.)</i> . <i>Sbornik dokumentow</i> , sost. Algimantas Kasparavičius, Česlovas Laurinavičius, Natalia Lebediewa — Wojciech Materski | 235 |
| Józef Brynkus, <i>Komunistyczna ideologizacja a szkolna edukacja historyczna w Polsce (1944–1989)</i> — Joanna Wojdon | 243 |
| Tadeusz Wolsza, Andrzej Zaćmiński, <i>Ludzie listy pisać... Referendum i wybory do Sejmu w korespondencji Polaków (1946–1952)</i> — Anna Maria Adamus | 246 |
| Wojciech Frazik, <i>Emisariusz Wolnej Polski. Biografia polityczna Wacława Felczaka (1916–1993)</i> — Jarosław Rabiński | 252 |

ŻYCIE NAUKOWE

| | |
|---|-----|
| <i>Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej „Polska i Jugosławia w stosunkach międzynarodowych po II wojnie światowej”, Bydgoszcz, 10–11 X 2013 r.</i> — Paweł Wawryszuk, Nebojša Stambolija | 259 |
| „Przywróćmy ich pamięci! Żołnierze naszej Niepodległości” — Paweł Sztama | 263 |

LIST DO REDAKCJI

| | |
|---|-----|
| <i>Do Redakcji „Dziejów Najnowszych”</i> — Zbigniew Romek | 267 |
|---|-----|

Wśród naszych Autorów m.in.

Mgr Anna Maria Adamus — doktorantka w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr Henryk Bartoszewicz — pracownik naukowy Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Jacek Chrobaczyński — w Instytucie Historii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie

Dr Tomasz Ceran — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku, Delegatura w Bydgoszczy

Dr Natalia Jarska — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Krzysztof Jasiewicz — w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Marek K. Kamiński — w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr hab. Tadeusz Kondracki — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr hab. Krzysztof Lesiakowski — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego

Mgr Tomasz Leszkowicz — doktorant w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Wojciech Materski — w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Dr Jolanta Mysiakowska — Muszyńska — pracownik naukowy Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie

Dr hab. Przemysław Olstowski — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Mgr Bohdan Piętka — pracownik naukowy Muzeum Auschwitz–Birkenau

Dr hab. Jarosław Rabiński — adiunkt w Instytucie Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

Dr hab. Marek Sioma — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie–Sklodowskiej w Lublinie

Mgr Paweł Sękowski — doktorant w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Université Sorbonne–Paris (Francja)

Mgr Nebojša Stambolija — pracownik naukowy Instytutu Historii Współczesnej Uniwersytetu w Belgradzie (Serbia)

Mgr Andrzej Tamborski — doktorant w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr Patryk Tomaszewski — w Instytucie Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Dr hab. Maciej Tymiński — prof. nadzwyczajny w Katedrze Historii Gospodarczej Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Mgr Paweł Wawryszuk — doktorant w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Dr hab. Joanna Wojdon — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Prof. zw. dr hab. Tadeusz Wolsza — w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Ks. Prof. dr hab. Zygmunt Zieliński — w Instytucie Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać w dwu egzemplarzach oraz w wersji elektrycznej. Wydruk powinien być sporządzony według obowiązujących norm: Times New Roman 12 pkt., interlinia 1,5 wiersza, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony (oraz dokładny adres).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np. itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części — arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości do 3000 znaków.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi: na **2014 r. — 21 zł** (w tym 5% VAT).

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest powiększona o rzeczywisty koszt wysyłki.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A:

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 — czynne w dni robocze w godzinach 7.00–17.00.

Koszt połączenia wg taryfy operatora.

Wpłaty w PLN na konto w banku PEKAO S.A. IV O/Warszawa, No. 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494 lub w kasie Zespołu.

Dokonując wpłaty za prenumeratę w banku czy też w Urzędzie Poczтовым należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p-tą priorytetową czy ekonomiczną) oraz zamawiany tytuł.

Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty, jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy: przelewem na nasze konto w banku, SWIFT banku: PKOPPLPWXXX

w USD PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 54 1240 1053 1787 0000 0443 0508

w EUR PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 46 1240 1053 1978 0000 0443 0511

po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu (+4822) 532 87 31.

Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA, MASTERCARD i AMERICAN EXPRESS w internecie <http://www.ruch.pol.pl>

Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. r. następnego

do 5 VI — na III kw. r. bieżącego

do 5 III — na II kw. r. bieżącego

do 5 IX — na IV kw. r. bieżącego

Bieżące numery oraz wszystkie dostępne od 1999 r. można również kupić lub zamówić w Wydawnictwie DiG:

01–987 Warszawa, ul. Dankowicka 16c lok. 2

tel./fax (+4822) 839 08 38

e-mail: biuro@dig.pl; <http://www.dig.pl>

Na terenie kraju wpłat można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje — bezpłatna infolinia 0 801 205 555

lub na stronie internetowej <http://www.kolporter.com.pl>

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

CHZ Ars Polona S.A.

03–933 Warszawa, ul. Obrońców 25, Poland

<http://www.arspolona.com.pl>

tel./fax (+4822) 509 86 09

cena 21,00 zł (w tym 5% VAT)

Nakład 500 egz.


WYDAWNICTWO
DiG
www.dig.pl

